

Atklāta vēstule Ministru prezidentam

2009.gada 2.septembris.

Informāciju sagatavoja Vaira Vīķe-Freiberga, Guntis Ulmanis, Ivars Lācis, Mārcis Auziņš, Ivars Kalviņš, Roberts Ķīlis, Juris Ekmanis, Elmārs Grēns.

Atklātā vēstule
Ministru prezidentam
Valdim Dombrovska kungam

Par strukturālām pārmaiņām augstākajā izglītībā un zinātnē

Latvijas valsts un sabiedrība piedzīvo būtiskas pārmaiņas, kuras izraisījusi ekonomiskās situācijas pasliktināšanās pasaulē un Latvijā. Šajā periodā apsveicama ir Latvijas valdības apņemšanās veikt strukturālas reformas publiskajā sektorā ar mērķi padarīt valsts un pašvaldības piedāvātos pakalpojumus iedzīvotājiem atbilstošākus to patiesajām vajadzībām, vienlaikus nodrošinot finansiālu efektivitāti.

Taču šajā brīdī nepareizi būtu koncentrēties tikai uz valsts budžeta izdevumu samazināšanu. Daudz svarīgāk ir veidot veiksmīgu pamatu ilgtermiņa ekonomiskai izaugsmei un Latvijas iedzīvotāju labklājībai.

Mēs, šīs vēstules parakstītāji, uzskatām, ka būtiskākie ieguldījumi Latvijas ilgtermiņa attīstības nodrošināšanai ir jāveic izglītības un zinātnes sektoros, garantējot izglītotas, zinošas, radošas un inovatīvas sabiedrības veidošanos. Tas ir principiāls nosacījums zināšanu sabiedrības un ekonomikas izveidei. Tikai jaunu zināšanu pastāvīga radīšana un lietpratīga pielietošana tautsaimniecībā un sabiedrībā kopumā nodrošinās Latvijas stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Taču pašreizējās Latvijas augstākās izglītības un zinātnes sistēmas kapacitāte ir nepietiekama, lai šos mērķus sasniegtu. Kaut gadiem ilgi varam lepoties ar lielāko studentu skaitu Eiropā (un otru lielāko pasaulē), skaitliskie rezultāti zinātnē nav pārliecinoši (Latvijā kopā augstākajā izglītībā un zinātnē strādā nedaudz vairāk nekā 4000 zinātņu doktoru - tikpat, cik vienā vienīgā Helsinku, Heidelbergas, Upsalas vai Kārļa universitātē Prāgā), vērojama nošķirtība no starptautiskām attīstības tendencēm un Latvijas tautsaimniecības problēmām, atklājas finansēšanas sistēmas trūkumi un redzamas disproporcijas studentu skaitā (gan pa nozarēm, gan studiju līmeņiem). Latvijā ir 60 augstākās izglītības institūcijas un 128 Zinātnisko institūciju reģistrā iekļautas valsts zinātniskas institūcijas, bet ir zemākais starptautiski recenzētu publikāciju un reģistrēto patentu skaits Baltijas valstu vidū.

Latvijas tālākai attīstībai ir nepieciešamas tādas strukturālas pārmaiņas augstākajā izglītībā un zinātnē, kas nodrošinātu uzsvāru uz Latvijas stratēģiskajām vajadzībām atbilstošu rezultātu sasniegšanu, kvalitatīvu lēcieni Latvijas izglītības un zinātnes sektoru starptautiskajā konkurētspējā, akadēmisko, finanšu un infrastruktūras resursu koncentrāciju un maksimālu atdevi no pieejamiem budžeta līdzekļiem.

Mēs, šīs vēstules parakstītāji, aicinām Jūs, Latvijas Republikas Ministru prezidentu, nekavējoties spert soļus minēto mērķu sasniegšanai.

Rīgā, 2009. gada 31.augustā.

Vaira Vīķe – Freiberga
Guntis Ulmanis
Ivars Lācis
Mārcis Auziņš
Ivars Kalviņš
Roberts Ķīlis
Juris Ekmanis
Elmārs Grēns